

Runematerialet fra Tønsberg

Charlotte Johannessen

Masteravhandling i Nordic Viking and Medieval Culture

Institutt for lingvistiske og nordiske studier

Det humanistiske fakultet

Universitetet i Oslo

Høsten 2011

111:YI111:4Y:YI1:P4R4R:Y4YY4:4P:NI11111:4Y:P11Y:~4R1:Y11:1111:4BBP4N11:~11:111

A121 er ristet på en liten blyplate som ble funnet i Nedre Langgate, i den sørligste enden av middelalderens havneområde. Den dateres til perioden 1250-1350. Området befinner seg rundt 100m fra Olavsklosteret, og klosterets brygge kan ha ligget rundt 60m lenger sydøst, i området hvor Nedre Langgate tidligere krysset Klostergaten. Funnkonteksten kan synes noe besynderlig, for det virker usannsynlig at blyplaten skal ha blitt lagt ned her for å verne på noen måte. Antakelig er den nok heller blitt mistet, eller brakt hit med fyllmasser.¹⁵⁶

Innskriften gir ingen språklig mening, men det virker allikevel rimelig å tro at innholdet i innskriften har vært, eller har vært ment å være, av en religiøs karakter. Dette fordi de tolkbare innskriftene, av de rundt 30 innskriftene på bly som er funnet i Norge, inneholder religiøse tekster på latin med innslag av greske og hebraiske ord, religiøse navn og formularer. Denne antakelsen styrkes ytterligere ved at innskriften inneholder korstegn. Innskriften havner derfor i gruppen for religiøse innskrifter.¹⁵⁷

Slike innskrifter på blystykker ansees gjerne som kristne amuletter som skulle ha en beskyttende virkning. Grambo hevder at man her til lands har båret lapper med magiske oppskrifter som skulle beskytte mot det vonde. Stål og jern skal også i seg selv ha vært demonavvergende, og bly skal ha vært et spesielt kraftfullt metall. De gamle grekerne skal ha skrevet forbannelser på blyplater, som så ble foldet eller rullet sammen og gjennomboret med en søm. Rundt 200 slike innskrifter, med navnet på den forbannede og eventuelt andre tillegg, er kjent. Under hellenismen ble blyplater med magisk innhold spredt utover hele Romerriket, helt opp til England, og disse er skrevet på gresk eller latin.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Eriksson 1976: 43.

¹⁵⁷ Gosling 1989: 179.

¹⁵⁸ Grambo 1984: 4-5, 28, 66, 90; Knirk 1998a: 480.